

ФОРМУВАННЯ ДОГОВІРНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД УКРАЇНСЬКО-АВСТРІЙСЬКИХ ВІДНОСИН (1991–2016 рр.)

У статті розглядається процес формування договірно-правових засад українсько-австрійських відносин упродовж останніх двадцяти п'яти років. Проаналізовано міждержавні документи, що були підписані між Австрією та Україною. Висвітлено взаємозалежність між динамікою розвитку українсько-австрійських відносин та їхнього наповнення нормативними договірними документами, які спрямовані на розвиток секторального співробітництва. Досліджено причини неузгодженості українських та австрійських документів.

Ключові слова: Україна, Австрія, українсько-австрійські відносини, договірно-правові засади, міждержавні домовленості.

Yevhenii Safarians

FORMATION OF LEGAL PRINCIPLES OF UKRAINIAN-AUSTRIAN RELATIONSHIP (1991–2016)

The process of formation of legal principles of Ukrainian-Austrian relationship over the last twenty five years. Analyzed intergovernmental documents were signed between Austria and Ukraine. Deals with the relationship between the dynamics of Ukrainian-Austrian relations and their normative content of contractual documents aimed at development of sectoral cooperation. The reasons of inconsistency Ukrainian and Austrian papers.

Keywords: Ukraine, Austria, Ukrainian-Austrian relationship, legal principles, interstate treaties.

Співробітництво України та Республіки Австрія на державному рівні має хоч і не тривалу, але досить насичену історію. Важливим фундаментом відносин між Україною та Республікою Австрія є договірно-правова база. Вона складається з усіх домовленостей, які коли-небудь були підписані між обома державами. Їхнє дослідження є вкрай важливим для того, щоб повністю досягнути усі тонкощі українсько-австрійської міждержавної взаємодії. Удосконалення договірно-правової основи українсько-австрійських відносин обумовлене актуальними вимогами імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Метою цієї статті є висвітлення договірно-правової

* *Євгеній Сафар'янс* — аспірант відділу історії міжнародних відносин і зовнішньої політики України Інституту історії України НАН України, yevhenijsafarians@gmail.com

бази українсько-австрійського співробітництва у контексті новітньої історії співпраці та взаємодії між незалежною Україною та Австрійською Республікою.

Декілька слів про історіографію питання, яке висвітлюється у статті. Німецькомовних досліджень австрійських науковців з даної теми практично немає. Саме тому варто згадати праці таких авторів, як Хельмштедт¹, Мат та Хоглінгар², хоч вони лише частково згадують про українсько-австрійські торговельні угоди, але є праці, які були перекладені українською мовою: про розвиток договірно-правових засад між Австрією та Україною статтю написав К. Гессль³. Про торговельні відносини Австрії з сусідніми державами англійською мовою пише А. Реш⁴. Особливу увагу треба приділити українсько-австрійському двомовному виданню «Українсько-австрійські зустрічі»⁵, оскільки воно є трохи не єдиним у своєму роді ґрунтовним дослідженням з цієї теми, в тому числі і німецькою мовою. Найбільше напрацювань має саме україномовна історіографія. Теми українсько-австрійського торгівельно-економічного співробітництва та договірно-правових засад цієї взаємодії стосується кандидатська дисертація української дослідниці В. Верхогляд⁶. У даному напрямку мають власні напрацювання такі автори: В. Семенко⁷, Н. Папенко та О. Ліхачова⁸, В. Ціватий⁹.

Щодо джерельної бази даного дослідження, то варто згадати про такі міждержавні та міжурядові угоди, які складають правову основу для розвитку

¹ *Helmstedt K.* *Ausländische Direktinvestitionen in den Oststaaten.* — Wien, 1997.

² *Math A., Hoglinger K., Fidrmuc-Helmstedt K.* *Ausländische Direktinvestitionen in den Oststaaten.* — Wien, 1998.

³ *Kristian Gessl.* Торгово-економічні відносини між Австрією і Україною динамічно розвиваються [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.tpp.lviv.net/zek/Numbers/2002/5-6/s04/info_04.htm (дата останнього звернення: 17.06.16).

⁴ *Resch A.* *Austrian Foreign Trade and Austrian Companies' Economic Engagement in Eastern Europe (CEE) since 1989 / Andreas Resch // Contemporary Austrian Studies.* — Volume 22. — New Orleans, University Press, 2013. — P. 205.

⁵ Українсько-австрійські зустрічі (Österreichisch-Ukrainische Begegnungen) [Андреас Каппелер та ін.]. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2013. — 374 с.

⁶ Українсько-австрійське економічне співробітництво у 1991–2000 роках: автореф. дис. канд. іст. наук : 07.00.01 / В.Б. Верхогляд ; Донец. нац. ун-т. — Донецьк, 2002. — 19 с.

⁷ *Семенко В.В.* Українсько-австрійські двосторонні відносини протягом 1991–1996 рр. // Буковинський журнал. — 2003. — № 1; *Його ж.* Українсько-австрійські міждержавні двосторонні відносини протягом 1997–2012 рр. в контексті євроінтеграції України // Історико-політичні проблеми сучасного світу. — Чернівці: Технодрук, 2013. — Т. 27–28. — С. 107–111.

⁸ *Папенко Н., Ліхачева О.* Австрійсько-українські відносини: історичний вимір // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. — К., «Київський університет»: 2013. — С. 51–55.

⁹ *В'ячеслав Ціватий.* Економічний вимір дипломатії Австрійської Республіки початку ХХІ століття: політико-інституційний аспект <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ekonomichnii-vimiri-diplomatiji-avstrijskoji-respubliki/> (дата останнього звернення: 17.06.16).

торгівельно-економічних відносин України та Республіки Австрія: Угода між Україною і Австрійською Республікою про двосторонні торговельно-економічні зв'язки від 31.08.1993 р.¹⁰, Угода між Урядом України та Австрійським Федеральним Урядом про повітряне сполучення від 15.06.1996 р.¹¹, Угода між Україною і Республікою Австрія про сприяння та взаємний захист інвестицій від 8.11.1996 р.¹², Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Австрія про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і майно від 16.10.1997 р.¹³, Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Австрія про адміністративну допомогу та співробітництво у митних справах від 17.05.2000 р.¹⁴, Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Австрія про перевезення пасажирів у міжнародному регулярному автомобільному сполученні від 17.05.2000 р.¹⁵, Угода про науково-технічне співробітництво між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Австрія від 06.06.2003 року¹⁶, Угода між Міністерством транспорту України та Федеральним Міністерством науки і транспорту Республіки Австрія про міжнародні перевезення вантажів від 13 листопада 1997 р.¹⁷. Назви цих угод говорять про їхній зміст.

Окрім вищезазначених угод також були підписані і інші документи між профільними відомствами обох держав: Меморандум про співробітництво в

¹⁰ Угода між Україною і Австрійською Республікою про двосторонні торговельно-економічні зв'язки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/040_499 (дата останнього звернення: 17.06.16).

¹¹ Угода між Урядом України та Австрійським Федеральним Урядом про повітряне сполучення [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/040_001 (дата останнього звернення: 17.06.16).

¹² Угода між Україною і Республікою Австрія про сприяння та взаємний захист інвестицій [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/040_721 (дата останнього звернення: 17.06.16).

¹³ Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Австрія про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і майно [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/040_015 (дата останнього звернення: 17.06.16).

¹⁴ Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Австрія про адміністративну допомогу та співробітництво у митних справах [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/040_034 (дата останнього звернення: 17.06.16).

¹⁵ Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Австрія про перевезення пасажирів у міжнародному регулярному автомобільному сполученні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/040_024 (дата останнього звернення: 17.06.16).

¹⁶ Угода про науково-технічне співробітництво між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Австрія [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/040_020 (дата останнього звернення: 17.06.16).

¹⁷ Угода між Міністерством транспорту України та Федеральним Міністерством науки і транспорту Республіки Австрія про міжнародні перевезення вантажів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/040_023 (дата останнього звернення: 17.06.16).

галузі сільського господарства від 24 листопада 1997 р., Меморандум про співробітництво у галузі лісового господарства від 24 листопада 1997 р., Угода про співробітництво між Торгово-промисловою палатою України і Федеральною палатою економіки Австрії від 15 жовтня 1998 р., Меморандум про співробітництво між УСПП і Федеральною палатою економіки Австрії від 9 листопада 2006 р., Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством палива та енергетики України та Федеральним міністерством сільського, лісового, водного господарства та захисту навколишнього середовища Республіки Австрія щодо співробітництва в енергетичній сфері від 09.11.2000 р.¹⁸, Угода між Міністерством транспорту та зв'язку України та Федеральним міністерством транспорту, інновацій і технологій Республіки Австрія про співробітництво в галузі транспортної інфраструктури та обміну технологіями від 15.07.2008 р., Меморандум про співробітництво у сфері конкурентної політики між Антимонопольним комітетом України та Федеральним конкурентним відомством Австрійської Республіки від 22.10.2009 р.¹⁹ та інші.

Процес формування договірно-правових засад українсько-австрійських відносин можна розділити на декілька періодів. Перший етап — від здобуття Незалежності України (1991), а закінчується вступом Австрії до ЄС (1995). Другий період — від 1995 р. до підписання Угоди про асоціацію України та ЄС (2014). Третій період розпочався після підписання Угоди про асоціацію і триває донині. Під час першого етапу головним чином було сформовано фундамент договірних документів, які дали позитивний старт українсько-австрійським відносинам. На другому етапі формування, після вступу Австрії до ЄС, нові угоди вже враховували вимоги європейської правової системи. Третій період пов'язаний із подальшою адаптацією договірно-правових складових українсько-австрійських відносин до норм і правил Євросоюзу. В переліку міжнародних угод України з Австрією є й такі, які були підписані ще радянською владою. Проте в силу різних обставин дія цих домовленостей була подовжена вже українськими урядами: Угода між Республікою Австрія і Союзом Радянських Соціалістичних Республік про урегулювання технічних і комерційних питань судноплавства на Дунаї від 14.06.1957 р. та Угода між Республікою Австрія і Союзом Радянських Соціалістичних Республік про взаємну охорону авторських прав від 16.12.1981 р. Зокрема, судноплавство Дунаєм блоковано внаслідок бомбардувань Сербії 1999 р. і складно відновлюється, захист авторських прав доповнений законодавством Євросоюзу та зобов'язаннями України перед Світовою організацією торгівлі.

¹⁸ Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством палива та енергетики України та Федеральним Міністерством сільського, лісового, водного господарства та захисту навколишнього середовища Республіки Австрія [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_18/pg_imwuxm.htm (дата останнього звернення: 17.06.16).

¹⁹ Двосторонні угоди економічного характеру між Україною та Австрією (1957–2009 рр.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/ugodi_z_ukrain/ukr/947.html (дата останнього звернення: 17.06.16).

Першою важливою угодою вважається «Спільне Комюніке про встановлення консульських відносин між Україною та Австрійською Республікою»²⁰, яке міністри закордонних справ України та Австрії підписали у Нью-Йорку 26 вересня 1991 р. Цікаво те, що цей документ був підписаний ще задовго до офіційного визнання міжнародною спільнотою факту незалежності України. 15 січня 1992 р. Австрія однією з перших офіційно визнає Україну²¹. Через дев'ять днів встановлюються дипломатичні відносини між Україною та Австрією²², а генеральне консульство Австрійської Республіки, яке було відкрито ще 1 грудня 1991 р., перетворюється на Посольство Республіки Австрія в Україні²³. На цьому етапі розпочався процес укладання ключових угод, які визначають інтенсивність та якість співробітництва.

Між Україною та Австрійською Республікою 31 серпня 1993 р. була підписана Угода про двосторонні торгівельно-економічні зв'язки. З цього часу розпочинається міждержавне економічне співробітництво на офіційному рівні. Період характеризується декількома важливими аспектами: Австрія займала вичікувальну позицію, хоча саме вона проявляла в цей період дипломатичну ініціативу у відносинах з Україною. До того ж Республіка Австрія відносилася з пересторогою до країни з мільйонною армією, ядерною зброєю та працюючою аварійною Чорнобильською АЕС. В свою чергу — шахтарські страйки та гіперінфляція відволікали українське політичне керівництво від вирішення зовнішньополітичних питань. Сильно впливала на рішучість нашого дипломатичного відомства і розмитість зовнішньополітичної доктрини. Спостерігалася певна «політична апатія» офіційного Києва, про що не раз зазначав тодішній посол України в Австрії М. Макаревич²⁴. Наступного року виникла потреба впорядкувати авіазв'язок, саме тому була підписана Угода між Урядом України та Австрійським Федеральним урядом про повітряне сполучення. Певну роль у покращенні комунікації між Австрією та Україною відіграла в свій час авіакомпанія «Австрійські авіалінії»²⁵. Ще в 2002 р. цей авіаперевізник надавав можливість австрійцям літати в чотири українських міста: Київ, Харків, Одеса,

²⁰ Спільне Комюніке про встановлення консульських відносин між Україною та Австрійською Республікою [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/tpart15/isx15837.htm> (дата останнього звернення: 17.06.16).

²¹ Дипломатія сучасної України. — К., 1997. — С. 61.

²² Протокол про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Австрійською Республікою [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/basefi/ua-tpmcrk.htm> (дата останнього звернення: 17.06.16).

²³ Сафар'янс Є. Україна та Австрійська Республіка: співробітництво в європейському інтеграційному процесі // Український історичний збірник. Вип. 18. — К.: Інститут історії України НАН, 2015. — С. 267–276.

²⁴ Верхогляд В. Українсько-австрійські політичні відносини на вищому рівні: через минуле до майбутнього // Етнічна історія народів Європи. — 2002. — Вип. 12. — С. 89–92.

²⁵ Крістіан Гессль. Торгово-економічні відносини між Австрією і Україною динамічно розвиваються [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.tpp.lviv.net/zek/Numbers/2002/5-6/s04/info_04.htm (дата останнього звернення: 17.06.16).

Дніпропетровськ. В наш час Харків поступився місцем Львову. Для українських пасажирів окрім австрійських напрямків у Відень, Зальцбург, Інсбрук, Грац, Лінц також пропонують маршрути в такі міста: Женева, Амстердам, Венеція, Мілан, Будапешт, Болонья, Ларнака, Париж, Прага, Цюрих, Тель-Авів, Лондон, Нью-Йорк, Вашингтон, Торонто, Чикаго, Маямі, Коломбо, Мале та до аеропорту острова Маврикій²⁶.

Крім розв'язання проблем комунікацій, які дали можливість встановлювати безпосередні зв'язки, не менший вплив на двосторонні відносини мали тенденції до ядерного роззброєння України. У грудні 1994 р. було підписано Будапештський меморандум, який за відмову від радянської ядерної зброї надав Україні декларативні гарантії безпеки.

На відміну від Договору про постійний нейтралітет Австрії (1955), який надав Відню чіткі міжнародні гарантії, Будапештський меморандум є міжнародно-правовим документом, який надав би Україні безумовні страхові механізми від країн-гарантів.

З підписанням Будапештського меморандуму українські політики були впевнені, що іноземні інвестиції поллються рікою до нашої держави. Саме тому варто згадати про важливу угоду, яка була підписана міністрами закордонних справ Г. Удовенко та В. Шюсселем в рамках саміту країн-членів ЦСІ в листопаді 1996 р. у м. Грац. Тоді була укладена домовленість про сприяння та взаємний захист інвестицій. Саме ця угода забезпечила подальший стрімкий розвиток взаємного торгівельно-економічного співробітництва. В квітні 1997 р. відбувся перший офіційний візит делегації Верховної Ради України на чолі з О. Морозом. Взаємодія в рамках цієї зустрічі також позитивно позначилася на збільшенні австрійських інвестицій в українську економіку²⁷.

Зазначимо, що в середині 1990-х рр. австрійські банки поступово стають “сейфами” для українських капіталів олігархічного походження. Причини цього полягали у тісних зв'язках австрійської банківської системи з офшорами сусідніх Ліхтенштейну та Швейцарії. З часу вступу 1 січня 1995 р. Австрії до ЄС ситуація не змінилася: це засвідчили скандали 2014–2015 рр. довкола українських олігархів Дмитра Фірташа та Олексія Азарова.

Наприкінці 1990-х рр. збільшився обсяг надходження австрійських інвестицій до України. Тодішній заступник торгового радника Грегор Постль запевняв, що після закриття Чорнобильської АЕС пролунав символічний старт на економічний підйом²⁸. У період з 1997 по 2000 р. українська влада намагалася

²⁶ Австрійські авіалінії. Пропозиції. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://book.austrian.com/app/sp.fly?pos=UA&l=uk&sort=price&order=1> (дата останнього звернення: 17.06.16).

²⁷ Семенко В.В. Українсько-австрійські міждержавні двосторонні відносини протягом 1997–2012 рр. в контексті євроінтеграції України // Історико-політичні проблеми сучасного світу. — Чернівці: Технодрук, 2013. — Т. 27–28. — С. 107–111.

²⁸ Постль Г. Українська економіка у другому десятиріччі незалежності, її зв'язки з австрійськими компаніями та перспективи розвитку у третьому десятиріччі незалежності // Українсько-австрійські зустрічі (Österreichisch-Ukrainische Begegnungen) [Андреас Капелер та ін.]. — Л.: ВНТЛ-Класика, 2013. — С. 313.

вирішити важливі питання полегшення митного контролю, а також впорядкування транскордонного пересування. Між урядами обох держав було узгоджено низку домовленостей. Зокрема, були підписані: Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Австрія про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і майно від 16.10.1997 р., Угода між Міністерством транспорту України та Федеральним Міністерством науки і транспорту Республіки Австрія про міжнародні перевезення вантажів від 13 листопада 1997 р., Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Австрія про адміністративну допомогу та співробітництво у митних справах від 17.05.2000 р., Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Австрія про перевезення пасажирів у міжнародному регулярному автомобільному сполученні від 17.05.2000 р.

Виникає потреба узгодити між обома державами питання землекористування, інвестиційного та торгівельно-економічного співробітництва. Заради цього сторони підписали: Меморандум про співробітництво в галузі сільського господарства від 24 листопада 1997 р., Меморандум про співробітництво у галузі лісового господарства від 24 листопада 1997 р., Угода про співробітництво між Торгово-промисловою палатою України і Федеральною палатою економіки Австрії від 15 жовтня 1998 р., Меморандум про співробітництво між УСПП і Федеральною палатою економіки Австрії від 9 листопада 2006 р. Особливої уваги заслуговує співробітництво у енергетичній сфері: Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством палива та енергетики України та Федеральним міністерством сільського, лісового, водного господарства та захисту навколишнього середовища Республіки Австрія щодо співробітництва в енергетичній сфері від 09.11.2000 р. Держави узгодили питання в сфері наукових досліджень: Угода про науково-технічне співробітництво між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Австрія від 06.06.2003 р.

Загалом протягом 1991–1999 рр. було підписано 26 двосторонніх угод²⁹.

В контексті торгівельно-економічних стосунків між обома державами велику роль відіграла діяльність Змішаної комісії з питань торговельно-економічних зв'язків, діяльність якої була передбачена в Статті 12 міжурядової Угоди про двосторонні торговельно-економічні зв'язки. В період з 1999 по 2009 рр. було проведено дев'ять спільних засідань Комісії.

17 червня 2009 р. у Відні відбулася зустріч представників з питань туризму. У процесі роботи було проведено аналіз реалізації Меморандуму про українсько-австрійське співробітництво в галузі туризму (був підписаний 4 листопада 2004 р. у м. Зальцбург). Сторони акцентували увагу на взаємній зацікавленості поглиблення двосторонніх туристичних зв'язків. Під час зустрічі зазначалося, що розробка спільних українсько-австрійських проектів та залучення Україною австрійських інвестицій у розбудову туристичної інфраструктури сприяло б розвитку туристичної сфери нашої держави.

²⁹ Папенко Н., Лихачева О. Австрійсько-українські відносини: історичний вимір // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. — К., «Київський університет»: 2013. — С. 51–55.

У квітні 2012 р. для підбиття підсумків успішної взаємодії обох країн була знову скликана Українсько-Австрійська змішана комісія з питань торгівельно-економічних зв'язків³⁰.

29 квітня 2013 р. у Відні відбулись політичні консультації заступників міністрів закордонних справ України та Австрії. Консультації стосувалися виконання Порядку денного Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Генеральний секретар Федерального міністерства з європейських та міжнародних справ (МЗС) Республіки Австрія Йоганнес Кірле підтвердив зацікавленість та підтримку Австрії в підписанні Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Під час перемовин основний акцент надавався підписанню Зони вільної торгівлі (ЗВТ) у ході Вільнюського саміту «Східного партнерства» 28–29 листопада 2013 р.³¹

Анексія РФ в Криму, російська агресія на Донбасі негативно позначилися на динаміці українсько-австрійських відносин. Австрія, як країна-член Євросоюзу, приєдналася влітку 2014 р. до секторальних економічних санкцій щодо РФ. Австрія не лише ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною та ЄС (2014), а й наполягає на якісній імplementації положень цієї Угоди. Водночас криза, спричинена біженцями з Близького Сходу та Північної Африки, які влітку 2015 р. «балканським традиційним шляхом» масово прибували на територію Австрії, ускладнила реалізацію Угоди про безвізовий режим для громадян України Шенгенській зоні. Відповідні рішення на рівні ЄС приймалися у червні 2016 р.

Австрія, на відміну від Угорщини, Греції та Фінляндії, не дуже активно виступає за скасування санкцій проти РФ, орієнтуючись у цьому питанні на Німеччину. Проте і в наш час успішному процвітання України заважають громіздкий бюрократичний апарат та недосконале економічне законодавство. Вони потребують термінового реформування. Попри усі негаразди, наша держава зацікавлена у подальшому розвитку торгівельно-економічних відносин з Австрією та створенні сприятливого бізнес-середовища для іноземних інвесторів.

REFERENCES

1. Austrian Airlines. (2016, January 27). Propozucii [Offers]. Retrieved January 27, 2016, from: <https://book.austrian.com/app/sp.fly?pos=UA&l=uk&sort=price&order=1> [in Ukrainian].
2. *Dvostoronni ugody ekonomichnogo karakteru mizh Ukrainoyu ta Avstriyeyu (1957–2009)* [*Bilateral economic agreements between Ukraine and Austria*]

³⁰ В'ячеслав Циватий. Економічний вимір дипломатії Австрійської Республіки початку ХХІ століття: політико-інституційний аспект [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ekonomichnii-vimir-diplomatiji-avstrijskoji-respubliki/> (дата останнього звернення: 17.06.16).

³¹ Українсько-австрійські політичні консультації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://austria.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/11932-ukrajinsyko-avstrijsyki-politichni-konsulytatsiji#sthash.IuYbeEDL.dpuf> (дата останнього звернення: 17.06.16).

- (1957–2009)]. (2009). Retrieved January 27, 2016, from http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/ugodi_z_ukrain/ukr/947.html [in Ukrainian].
3. Embassy of Ukraine in the Republic of Austria (2016). Ukrainskoavstriiski politychni konsyltatsii. Retrieved January 27, 2016, from <http://austria.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/11932-ukrajinsyko-avstrijsykyi-politichni-konsulytatsiji#sthash.IuYbeEDL.dpuf> [in Ukrainian].
 4. Gessl, K. (2002). *Torgovoekonomichni vidnosyny mizh Avstrieyu i Ukrayinoyu dynamichno rozvyvayutsya [Trade and economic relations between Austria and Ukraine develop dynamically]*. Retrieved January 27, 2016, from: http://www.tpp.lviv.net/zek/Numbers/2002/5-6/s04/info_04.htm [in Ukrainian].
 5. Helmstedt, K. (1997). *Ausländische Direktinvestitionen in den Oststaaten*. Wien.
 6. Kappeler, A., Hrytsak, Y., Bretschneider, R., Forst-Battaglia, J., Mayr, H.C., & Postl, H. (2013). *Österreichisch-Ukrainische Begegnungen [Ukrainian-Austrian meetings]* (2 ed.). Lviv: VNTL-Klasyka.
 7. *Konvenciya mizh Uryadom Ukrayiny i Uryadom Respubliky Avstriya pro unyknennya podvijnogo opodatkovannya ta poperedzhennya podatkovykh uxylen stosovno podatkov na doxody i majno [Convention between Government of Ukraine and Government of Republic of Austria on Avoidance of Double Taxation and Prevention of Fiscal Evasion with respect to taxes on income and estate]*. (1997, October 8). Retrieved January 27, 2016, from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/040_015 [in Ukrainian].
 8. Math, A., Hoglinger, K., Fidrmuc-Helmstedt, K. (1998). *Ausländische Direktinvestitionen in den Oststaaten*. Wien.
 9. *Memorandum pro vzayemorozuminnyya mizh Ministerstvom palyva ta energetyky Ukrayiny ta Federalnym Ministerstvom silskogo, lisovogo, vodnogo gospodarstva ta zaxystu navkolyshnogo seredovyshha Respubliky Avstriya [Memorandum of understanding between the Ministry of Fuel and Energy of Ukraine and the Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Water Management and Environmental Protection of the Republic of Austria on cooperation in the energy sector]*. (2000, November 9). Retrieved January 27, 2016, from http://www.uazakon.com/documents/date_18/pg_imwuxm.htm [in Ukrainian].
 10. Papenko, N., & Lihachova, O. (2013). *Avstrijskoukrayinski vidnosyny istorychnyj vymir [Austrian-Ukrainian relations: a historical review]*. *Visnyk Kyyivskogo nacionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Istoriiia [Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. History]*, 5(118), 51–55. [in Ukrainian].
 11. Postl, H. (2013). *Ukrayinska ekonomika u drugomu desyatyrychchi nezalezhnosti yiyi zvyazky z avstrijskymy kompaniyamy ta perspektyvy rozvytku u tretomu desyatyrychchi nezalezhnosti [Ukrainian economy in the second decade of independence, its relations with Austrian companies and prospects of development in the third decade of independence]*. In Kappeler, A., Hrytsak, Y., Bretschneider, R., Forst-Battaglia, J., Mayr, H.C., & Postl, H. *Österreichisch-Ukrainische Begegnungen [Ukrainian-Austrian meetings]* (pp. 313–316). Lviv: VNTL-Klasyka.
 12. *Protokol pro vstanovlennyya dyplomatychnykh vidnosyn mizh Ukrayinoyu ta Avstrijskoyu Respublikoyu [Agreement on establishment of official diplomatic*

- relations between Ukraine and the Republic of Austria*]. (1992, January 24). Retrieved January 27, 2016, from <http://ua-info.biz/legal/basefi/ua-rmpckr.htm> [in Ukrainian].
13. Resch, A. (2013). Austrian Foreign Trade and Austrian Companies' Economic Engagement in Eastern Europe (CEE) since 1989. *Contemporary Austrian Studies*, 22, 198–223.
 14. Safarians, Y. (2015). *Ukrayina ta Avstrijska Respublika spivrobotnyctvo v yevropejskomu integracijnomu procesi* [Ukraine and the Republic of Austria: cooperation In the European integration process]. *Ukrayinskyj istorychnyj zbirnyk* [Ukrainian Historical Digest], 18, 267–276. [in Ukrainian].
 15. Semenko, V. (2003). *Ukrainskoavstrijski dvostoronni vidnosyny protiagom 1991–1996*. *Bukovynskij zhurnal* [Bukovinian journal], 1 [in Ukrainian].
 16. Semenko, V. (2013). *Ukrainskoavstrijski mizhderzhavni dvostoronni vidnosyny protiagom 1997–2012 v konteksti evrointegracii Ukrainy*. *Istorykoetnografichni problemy sychasnogo svity*, 27–28, 107–111. Chernivci: “Technodruk” [in Ukrainian].
 17. Tsivatyy, V. (2013, August 1). *Ekonomichnyj vymir dyplomatiyi Avstrijskoyi Respubliki pochatku XXI stolittya politykoinstytucijnyj aspekt* [The economic dimension of diplomacy of Austria in XXI century: political and institutional dimension]. *Ua Foreign Affairs*. Retrieved January 27, 2016, from <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ekonomichnii-vimir-diplomatiji-avstrijskoji-respubliki/>
 18. *Ugoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrayiny i Uryadom Respubliki Avstriya pro administratyvnu dopomogu ta spivrobotnyctvo u mytnyx spravax* [Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Austria on administrative assistance and cooperation in customs matters]. (2000, May 17). Retrieved June 17, 2016, from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/040_034 [in Ukrainian].
 19. *Ugoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrayiny i Uryadom Respubliki Avstriya pro perevezennya pasazhyriv u mizhnarodnomu reguljarnomu avtomobilnomu spoluchenni* [Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Austria on international transport of passengers in regular road traffic]. (2000, May 17). Retrieved January 27, 2016, from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/040_024 [in Ukrainian].
 20. *Ugoda mizh Ministerstvom transportu Ukrayiny ta Federalnym Ministerstvom nauky i transportu Respubliki Avstriya pro mizhnarodni perevezennya vantazhiv* [Agreement between the Ministry of Transport of Ukraine and the Federal Ministry of Science and Transport of the Republic of Austria on international transport of goods]. (1997, November 13). Retrieved January 27, 2016, from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/040_023 [in Ukrainian].
 21. *Ugoda mizh Ukrainoyu i Avstrijskoyu Respublikoyu pro dvostoronni tor-govelnioekonomichni zvyazky* [Agreement between Ukraine and the Republic of Austria on bilateral trade and economic relations]. (1993, August 31). Retrieved January 27, 2016, from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/040_499 [in Ukrainian].

22. *Uгода mizh Ukrainoyu i Respublikoyu Avstriya pro spryannya ta vzayemnyj zachyst investycij* [*Agreement between Ukraine and the Republic of Austria on Promotion and Mutual Protection of Investments*]. (1996, November 8). Retrieved January 27, 2016, from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/040_721 [in Ukrainian].
23. *Uгода mizh Uryadom Ukrainy ta Avstrijskym Federalnym Uryadom pro povitryane spoluchennya* [*Agreement between the Government of Ukraine and the Austrian Federal Government on air transport*]. (1996, June 15). Retrieved January 27, 2016, from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/040_001 [in Ukrainian].
24. *Uгода pro naukovotexniczne spivrobotnyctvo mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy ta Uryadom Respubliki Avstriya* [*Agreement on scientific and technical cooperation between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Austria*]. (2003, June 6). Retrieved January 27, 2016, from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/040_020 [in Ukrainian].
25. Verhohlyad, V. (2002). *Ukrayinskoavstrijski politychni vidnosyny na vyshhomu rivni cherez mynule do majbutnogo* [*Ukrainian-Austrian relations at the highest political level: through the past to the future*]. *Etnichna istoriia narodiv Evropy* [Ethnic history of the peoples of Europe], 12, 89–92. [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 04.06.2016.